

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA SAHNALASHTIRISH FAOLIYATINING O'RNINI**Odilova Maxliyoxon Doniyozjon qizi**

Qo'qon Universiteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Ilhomjonova Xonzodabegim Sherzodxon qizi

Qo'qon Universiteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola drammatizatsiyani boshlang'ich ta'limda o'zgartiruvchi kuch sifatida qo'llab-quvvatlaydi, o'rganishga bo'lgan muhabbatni uyg'otish, har tomonlama rivojlanishni rag'batlantirish va yosh ongni kuchaytirish orqali an'anaviy yondashuvlardan ustun turadi. U drammatizatsiyaning ko'p qirrali afzalliklarini, jumladan, faollikni oshirish, tushunishni chuqurlashtirish va ijtimoiy va hissiy intellektni rivojlantirishni belgilaydi. Amaliy vositalar yoshga mos uslublar orqali, erta yoshdagi hikoyalardan tortib, yuqori yoshdagi bahslar va multimedia mahsulotlarigacha taqdim etiladi. Moslashuvchanlik va inklyuzivlikni ta'kidlagan holda, maqola har bir bolaning o'zini namoyon qilish va o'z salohiyatini kashf qilish uchun platformaga ega bo'lishini ta'minlaydi. Sinf bosqichidan tashqariga chiqish orqali drammatizatsiya tanqidiy fikrlash, empatiya va vakolatlilik tuyg'usining doimiy merosini qoldiradi. Bu jozibali dalil drammatizatsiyani nafaqat texnika, balki har bir bolada o'rganish sehrini ochish uchun kalit bo'lgan ta'lim falsafasi sifatida ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Hikoya qilish, rol o'ynash, improvizatsiya, ssenariy yozish, qo'g'irchoq teatri, harakat, bahslar, boshlang'ich maktablar, boshlang'ich ta'lim, erta bolalik ta'limi, ijodkorlik.

Kirish

Tarix qadimiy qahramonlar ovozi orqali jonlanadigan, ilmiy tushunchalar raqsga tushadigan va qo'shiq aytadigan, matematika muammolari qiziqarli topshiriqlarga aylangan sinf xonasini tasavvur qiling. Bu fantastik filmdan olingan sahna emas, balki boshlang'ich ta'limda drammatizatsiya markaziy o'rinni egallaganida paydo bo'ladigan jonli haqiqatdir.

Uzoq vaqt davomida o'rganish darslik sahifalari va ma'ruzalar aks-sadosi bilan chegaralanib qoldi. Lekin bolalar ma'lumot bilan to'ldirish uchun passiv idishlar emas; ular tug'ma qiziquvchan,

ijodiy va ifodali mavjudotlardir . Dramatizatsiya bu potentsial bulog'iga kirib, sinfni bilimlar nafaqat egallanadigan, balki tajribali, mujassamlanadigan va baham ko'radigan dinamik bosqichga aylantiradi .

Ushbu maqola boshlang'ich ta'limda dramatizatsiyaning ko'p qirrali sehrini o'rganadi . Biz buni qanday qilishni o'rganamiz:

O'rganishga bo'lgan ishtiyoqni uyg'otadi : O'quv dasturiga qiziqarli va tasavvurni kiritish orqali dramatizatsiya o'rganishni mashaqqatli emas, balki sarguzashtga aylantiradi. Bolalar o'z ta'limining faol ishtirokchilariga aylanadilar, izlanish va tajribaga intiladilar.

Ijtimoiy va hissiy intellektni oshiradi : Turli qahramonlarning o'rniga kirish bolalarga empatiyani rivojlantirishga, turli nuqtai nazarlarni tushunishga va murakkab his-tuyg'ularni boshqarishga imkon beradi. Ular hamkorlik qilishni, samarali muloqot qilishni va o'zlariga ishonchni mustahkamlashni o'rganadilar.

Tushunishni chuqurlashtiradi : Dramatizatsiya faktlarni yodlash haqida emas; bu ularni ichkilashtirish haqida. Ssenariylarni ijro etish orqali bolalar tushunchalar bilan chuqurroq shug'ullanadilar, mavhum g'oyalar va aniq tajribalar o'rtasida aloqa o'rnatadilar.

Ijodkorlikni ochadi : Dramatizatsiya bolalarga hikoyalar va g'oyalarni hayotga tatbiq etish uchun o'z ovozlari, tanalari va tasavvurlaridan foydalangan holda o'zlarini erkin ifoda etishlari uchun platforma beradi. Bu ijodkorlikka bo'lgan muhabbat va o'zini namoyon qilish tuyg'usini rivojlantiradi, bu sinf devoridan oshib ketadi.

Asosiy qism

Boshlang'ich ta'limda dramatizatsiyaning afzalliklarini bilish faqat birinchi qadamdir. Keling, o'qituvchilar dramatik o'rganish sehrini ochish uchun foydalanishi mumkin bo'lgan yoshga mos usullarni o'rganib, amaliy asboblarni qutisini ko'rib chiqaylik:

Erta yosh (4-6 yosh):

Hikoya va rol o'ynash: oddiy liboslar, rekvizitlar va improvizatsiya qilingan dialoglar orqali klassik ertak qahramonlari yoki tarixiy shaxslarni jonlantiring. Bolalarni o'zlarining hikoyalarini yaratishga va ularni sinfdoshlari bilan sahnalashtirishga undash.

Harakat va mim: Kinestetik o'quvchilarni hayvonlarning harakatlarini taqlid qilish, sekin harakatda kundalik harakatlarni bajarish yoki his-tuyg'ularning muzlatilgan ramkalarini yaratish kabi mashg'ulotlarga jalb qiling.

Qo'g'irchoq va soya o'yinlari: uyatchan bolalarga qo'g'irchoqlar orqali yoki o'z siluetlarini ekranga ko'rsatish orqali o'z ovozlarni topishlariga imkon bering. Bu ularga dramada ishtirok etayotganda bilvosita o'zini namoyon qilish imkonini beradi.

O'rta yillar (7-9 yosh):

Improvizatsiya o'yinlari: "Sahro orolda qolib ketish" yoki "kosmik kema qurish" kabi ochiq stsenariylarni o'rnating va bolalarga tezda qahramonlar va vaziyatlarni yaratishga imkon bering. Bu o'z-o'zidan, jamoada ishlashga va muammolarni ijodiy hal qilishga yordam beradi.

Matnlarni stsenariy yozish va dramatisatsiya qilish: Qisqa hikoyalar yoki faktik matnlarni mini-spektakllarga aylantiring. Bolalar o'zlarining savodxonligi va hamkorlik ko'nikmalarini oshirib, dialoglar yozishlari, kostyumlar loyihalashlari va o'zlarining ishlab chiqarishlarini boshqarishlari mumkin.

Issiq o'tirish va tarixiy jonlantirish: Talabani tarixiy shaxs yoki xayoliy qahramon sifatidagi savollarga javob berish uchun "issiq o'rindiqqa" qo'ying. Bu tadqiqot, empatiya va notqlik qobiliyatlarini rag'batlantiradi.

Yuqori yosh (10-12 yosh):

Munozaralar va soxta sinovlar: Iqlim o'zgarishi yoki tarixiy voqealar kabi murakkab mavzularni bosqichma-bosqich bahslar yoki soxta sinovlar orqali tanishtiring. Bu tanqidiy fikrlashni, ishonchli muloqotni va argumentlarni tahlil qilishni rag'batlantiradi.

Drama orqali ijtimoiy va hissiy ta'lim: qo'rqitish, do'stlik va o'z-o'zini hurmat qilish kabi mavzularni improvizatsiya qilingan stsenariylar yoki ssenariyli o'yinlar orqali o'rganing. Bu bolalarga murakkab his-tuyg'ularni tushunishga va sog'lom ijtimoiy o'zaro munosabatlar strategiyasini ishlab chiqishga yordam beradi.

Multimedia dramatisatsiyasi: texnologiyani dramatisatsiyaga qo'shing! Tarixiy voqealar yoki ilmiy tushunchalar asosida podkastlar yoki qisqa metrajli filmlar yarating. Bu o'rganish tajribasiga texnik mahorat va zamonaviy dolzarblikni qo'shadi.

Esingizda bo'lsin, moslashish muhim ahamiyatga ega. Bular faqat boshlang'ich nuqta; dramatisatsiyaning go'zalligi uning moslashuvchanligidadir. Faoliyatlarni individual ta'lim uslublari, o'quv dasturlari talablari va sinf dinamikasiga moslashtiring. Tajriba qilishdan qo'rqmang, bema'nilikni qabul qiling va bolalarning o'z ijodiga yo'l ko'rsating.

Nihoyat, oltin qoidani eslang: sahna hamma uchun! Hatto eng istamaydigan ishtirokchilarni ham harakat, qo'g'irchoq o'ynash yoki sahna ortidagi hissalar orqali o'z ovozlarni topishga undash. Har bir bola o'zini xavfsiz his qilsa va dramatik sayohatga qo'shilsa, sinf haqiqatan ham sehrli o'zgarishlar maydoniga aylanadi.

Dramatisatsiyaning dinamik kuchini o'zlashtirgan holda, o'qituvchilar o'rganishni o'yin to'qimalariga to'qishlari mumkin, bu esa yosh onglarni kashf qilish, ifoda etish va rivojlanishga imkon beradi. Shunday ekan, ta'limning yangi davriga parda ko'tarilsin, bu yerda tasavvur markaz o'rinni egallaydi va bilim jonlanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, dramatisatsiya - bu oddiy sinf uslubi emas; Bu ta'lim falsafasidir. Bu yosh ongni tarbiyalashda tasavvur, o'yin va hamkorlikning o'ziga xos qiymatini tan oladi. U butun bolani qamrab oladi, akademik rivojlanish bilan birga ijtimoiy, hissiy va intellektual o'sishni rag'batlantiradi. Biz sahnadan tushib, kundalik dunyoga qaytganimizda, o'rganilgan saboqlarni olib boraylik. Haqiqiy parda spektaklning oxiri emas, balki butun umr davomida bilim va o'z-o'zini

kashf qilishning boshlanishi ekanligini yodda tutib, sinf xonalarimizni drammatizatsiya sehri bilan singdiraylik.

Shunday ekan, tarbiyachilar, ota-onalar va farzandlarimizning kelajagi haqida qayg'urayotgan barcha yurtdoshlar, keling, ilm olishning yangi davri pardasini ko'taraylik. Keling, sinfni sahnaga, darsliklarni ssenariyga, bolalarni esa o'z bilimlarining me'morlariga aylantiraylik. Keling, drammatizatsiyaning o'zgartiruvchi kuchi bizni boshqarishiga imkon beraylik, chunki oxir-oqibat, bu nafaqat bolalarni dunyoga tayyorlash, balki ularning ichidagi dunyoni ochishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Otto, M., & Thornton, J. (2023). RIVOJLANAYOTGAN VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA BOSHLANG'ICH TA'LIM SIFATI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 832-833.
2. Otto, M., & Thornton, J. (2023). BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA INGLIZ TILINI O'RGATISH TEXNANOLOGIYALARI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 834-835.
3. Azamjon o'g'li, U. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 1, 73-75.
4. Xasanovich, H. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). ISLOMIY INVESTITSIYA FONDLARI VA ULARNI BOSHQARISH. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(12), 308-318.
5. SI Jumanova, D Asqarova.(2023). MAKTABGACHA TA'LIMDA TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARINING KREATIV FIKRLASHINI O'STIRISHDA STEM TA'LIMINING O'RNI Educational Research in Universal Sciences 2 (15), 377-381
6. SI Jumanova, G Mullaboyeva. BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASHDA SHARQ VA G'ARB ALLOMALARINING QARASHLARIDAN FOYDALANISH. Educational Research in Universal Sciences 2 (14), 445-451
7. Ikromjonovna, J. S. (2023). PEYZAJNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MOTIVNI ANGLATISHDAGI O'RNI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 1, 97-99.
8. Muhammadaminovna, T. M. (2022). Reforms In The Field Of Crime Prevention And Combating Crime In Uzbekistan: Problems And Solutions. Journal of Positive School Psychology, 6(11), 3114-3120.